

KONST | RECENSION

Finstämt och färglyriskt måleri av tre korresponderande konstnärer

PUBLICERAD 11:08

Hans Lannér, "Samtal i Busondo", 2022 Foto: Felix Berg / Galleri Magnus Karlsson

Åke Göransson, Hans Lannér och Isak Hall är tre skickliga målare som är utställningsaktuella i Stockholm. Birgitta Rubin imponeras av ljusbehandlingen, färgkänslan och den poetiska tonen.

Utställningar

"Åke Göransson. Färgens tröst"

Liljevalchs+, Stockholm. Visas t o m 8/1

"Hans Lannér. Mina Grannar"

Galleri Magnus Karlsson, Stockholm. Visas t o m 21/1

"Isak Hall. Atlas"

CF Hill, Stockholm. Visas t o m 12/1

Åke Göransson tillhör den svenska 1900-talskonstens allra finaste färglyriker. En säriling räknad till Göteborgskoloristerna och med ett hjärtskärande livsöde, mirakulöst upptäckt strax före sin för tidiga död. Utställningen "Färgens tröst" överst på

Liljevalchs+ är den största presentationen av Göranssons måleri på två decennier, nu 80 år efter hans bortgång.

Det är en underbar utställning, trots målningarnas opretentiösa motiv och blygsamma storlek. Huvudsaken är konstnärens delikata färgkänsla.

Göransson försörjde sig i ungdomen som frisör och var deltidselev på Valand i mitten av 20-talet men isolerade sig tidigt till följd av schizofreni. Han hospitaliserades 1937 och dog fem år senare av tbc, blott 40 år gammal – ändå hann han utveckla ett sällsynt finstämt och förtätat färgformmåleri. Ett ideal för många lärare på svenska konstskolor, efter att Göranssons målarskatt hittats 1940, hela 180 dukar vikta och hopklibbade inuti moderns kökssoffa.

Bild 1 av 3 Åke Göransson, "Modern sovande", 1930-32.

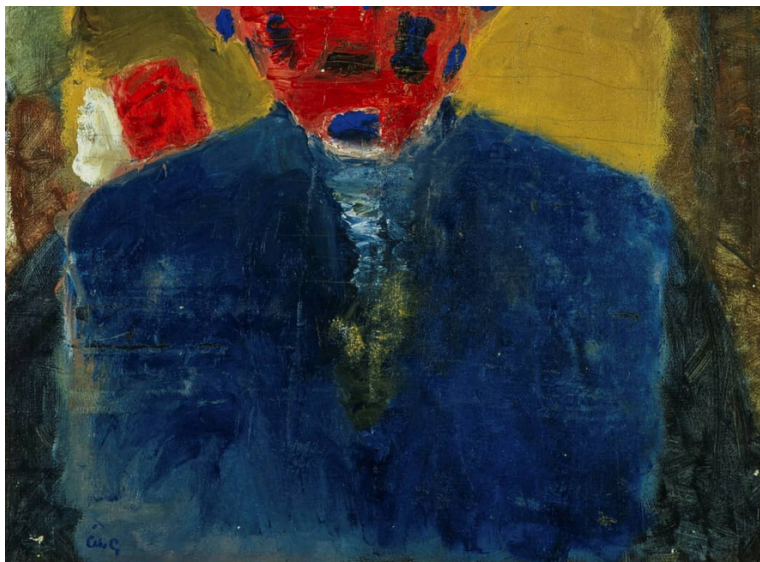
Foto: Göteborgs konstmuseum/Hossein Sehatlou

Hans begränsade värld framgår tydligt av utställningens motiv. Det är stilleben med frukter, blomstervaser och en återkommande figurin, interiörer från moderns etta i Landala och gatuvyer sedda från lägenheten. Här finns även några självporträtt och porträtt av ungdomskärleken Inga, senare flera av hans mor.

"Modern sovande" från tidigt 30-tal hör till utställningens juveler, en rofylld och innerlig scen skimrande i rosaröda och blågröna toner. Det milda valörmåleriet går igen i ett självporträtt från samma tid, där konstnären tittar blygt och snett på omvärlden, med en bortvänd katt i bakgrunden.

Göranssons accelererande sinnessjukdom kan detekteras i själva måleriet, i koloriten och penselskriftens rytm. Den stegras successivt och formerna blir alltmer upplösta.

Åke Göransson, "Rött ansikte", 1937. Foto: Rolf Lind

"Rött ansikte" är ett märkligt men starkt självporträtt, från Göranssons allra sista tid innan han togs in på Lillhagens mentalsjukhus. Här har ansiktet blivit en mask i brinnande kadmiumrött, i kontrast till hans blåklädda överkropp och den ockragula bakgrunden. Den eldiga färgen återspeglar febern och hans uppjagade sinnestillstånd, som bränner genom tid och rum.

Göransson har parats ihop med Inge Schiöler, en trappa ner i Liljevalchs annex, en annan Göteborgskolorist som också drabbades av schizofreni. Men jämförelsen är i mitt tycke förödande för den senare, vars motiv från den bohuslänska skärgårdsnaturen har en högt uppdriven färgskala som alltför ofta blir gräll.

Hans Lannér på Galleri Magnus Karlsson klarar sig bättre i en jämförelse med Göransson. Här handlar det främst om ett motiviskt släktskap. Även Lannér målar stillsamma interiörer och gatuvyer sedda från hemmet men i en lätt naivistisk stil och i en blekare färgskala.

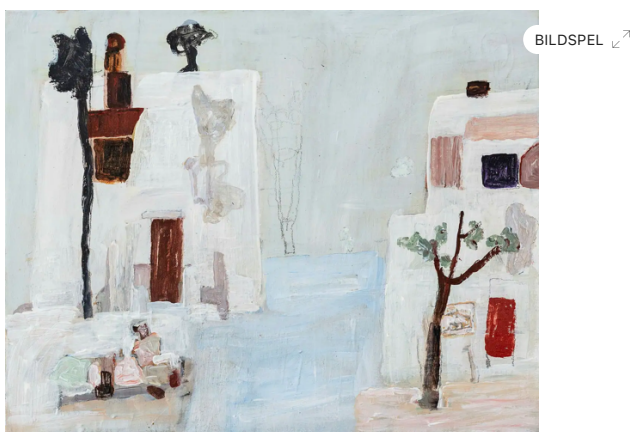

Bild 1 av 2 Hans Lannér, "Flickorna", 2022.

Foto: Felix Berg/ Galleri Magnus Karlsson

I interiörerna och utanför husen figurerar människor; ofta ensamma, ibland med ett husdjur, någon gång musicerande eller i stilla samspråk med en vän.

Lannérs ton är poetisk, precis som i Göranssons fall, och båda

utställningarna ackompanjeras av lyrik. I Liljevalchs katalog för poeten och DN:s litteraturkritiker Anna Hallberg en dialog med Göranssons måleri – och tolkar i kongenialt sinnliga och egensinniga vändningar hans ”grönklang”, ”ett gult rop” och ”fläckfingrar röd”.

Lannér har i sin tur valt en dikt av Kristina Lugn; om behovet av ensamhet, av hemligheter och förståelse av livet som ett sorgearbete – en nödvändighet för att kunna bli glad.

Bild 1 av 3 Isak Hall, målning i tempera och olja, utan titel.

Foto: CFHill

Så här i säsongsfinalen finns det ytterligare en måleriutställning i Stockholm värd särskild uppmärksamhet – Isak Halls ”Atlas” på CF Hill. Ett sällsamt mjuk vibrerande ljusmåleri i smultna färgtoner. Halls teknik är gammalmästerlig, han river sina egna mineralpigment och bygger skickligt upp målningarna i tunna lager på lager av tempera, olja och lasyr.

Hans ödsliga och monumentala landskapsvyer domineras av varierande ljuseffekter; av glimmande soluppgångar, brinnande solnedgångar, av månsken och vädersolsfenomen. De flesta målningarna är utan titel, men två refererar direkt till berömda medeltida mästerverk; ”Vädersolstavlan” i Storkyrkan och ”Isenheimaltaret” av Matthias Grünewald, med en glödande sol i partiet om uppståndelsen.

I Isak Halls mäktiga målningar kommer ljuset inifrån, likt en andlig uppenbarelse.

[Läs mer om konst](#)

TEXT

Birgitta Rubin